

Nota de premsa “Desmuntant Laietana”

Un reportatge aborda el perquè de la desaparició de les caixes d'estalvi catalanes a partir del cas de Laietana

Quatre anys enrere Mataró va ser notícia com a “capital de les preferents catalana” pel gran nombre de ciutadans estafats amb aquests productes financers: fins a 15.000 persones es calcula que van quedar afectades per la impossibilitat de recuperar els seus estalvis dipositats a Caixa Laietana, entitat amb gairebé 150 anys de vida a la comarca del Maresme. Aquell cataclisme, sumat a una crisi econòmica i financera sense precedents, va portar a la pràctica desaparició del sistema català de caixes d'estalvi. Ara, un reportatge de '30 minuts' repassa tot aquest procés, que ha implicat una gran disminució de les obres socials en els respectius territoris de cada entitat i la desbancarització d'aquelles poblacions on ja no és rendible econòmicament instal·lar-hi una oficina o un caixer automàtic.

El reportatge, que posa el focus en Caixa Laietana com a exemple paradigmàtic, situa el principi del final de les caixes el 2009, el moment en què la històrica caixa d'estalvis de Mataró va emetre una tercera emissió de participacions preferents per valor de 27 milions d'euros per augmentar els recursos propis de l'entitat, molt migrats arran dels milions d'euros enterrats en desenes d'operacions immobiliàries multimilionàries que havien fet fallida arran de la crisi. Va ser, *de facto*, el primer rescat de Caixa Laietana.

Entre octubre i novembre de 2011, la Comissió Nacional de Mercat de Valors va tancar tots els mercats secundaris on aquests productes es venien i es compraven i milers de jubilats i persones de classes populars que havien dipositat els seus estalvis en aquests productes financers gairebé sense saber-ho van quedar atrapats i sense poder retirar els diners.

El fantasma de la desaparició, però, s'havia anat incubant des de principis dels anys 2000 quan, portades per la “cultura de la cobdícia” en expressió de l'historiador Francesc Cabana, les caixes es van convertir en un dels grans propulsors de la bombolla immobiliària en la mesura en què es van convertir en copromotors d'habitatges i urbanitzacions i, fins i tot, hotels de luxe en territoris llunyans.

En el reportatge, s'aborden també altres fenòmens que van ajudar a la desaparició del model català de caixes: l'expansió de les respectives entitats fora del seu territori natural i sense mesura per tal de competir amb els bancs, la perversió absoluta dels seus principis fundacionals i també la problemàtica de governança, les males praxis dels qui gestionaven les caixes i la falta de control dels organismes que havien de vetllar per les caixes.

El reportatge, en suma, mostra com la cultura pròpia dels anys de bonança econòmica va acabar ensorrant unes institucions nascudes 150 anys abans amb vocació de servei públic i per possibilitar l'accés al món financer de les classes populars.

Avui en dia, de les deu entitats d'estalvi que existien a Catalunya, com a tals no en queda cap; o s'han dissolt convertit en bancs o s'han dissolt dins d'institucions bancàries més gran.

Tot i que la gran majoria dels afectats en preferents han recuperat els seus diners, la causa judicial contra els antics responsables de Laietana –avui dins Bankia- segueixen el 16 de juny amb la compareixença als jutjats de Mataró dels dos exdirectors generals de l'entitat, Pere Antoni de Dòria i Josep Ibern.

Responsables directes de l'emissió de preferents, hauran de declarar arran de la causa penal oberta contra ells després de què una família de Vallgorguina els denunciés per la via penal.

Uns directius que, com en la resta de caixes catalanes, segueixen percebent les quantioses pensions que, de totes maneres, els pertoquen per llei.

Un reportatge de

Joan Salicrú, Jordi Rovira i Ariadna Vázquez

Muntatge

Carles Señalada

Realització

Sergi Martí

Producció

Georgina Altarriba